Nytt om Orthoptera

Marshall, J. A. & Haes, E. C. M. 1988. *Grasshoppers and allied Insects of Great Britain and Ireland.* Harley Books, Martins, Colchester, U.K. 252 sidor, 59 svartvita textfigurer, 100 utbredningskartor, 2 tabeller, 12 färgplanscher. Inbunden, 20×25 cm. ISBN 0—946589—13—5. Pris 25:— GPB.

Burton, J. & Ragge, D. R. 1987. *A Sound Guide to the Grasshoppers and allied Insects of Great Britain and Ireland.* Harley Books, Martins, Colchester, U.K. Kassettbandsinspelning, speltid 28 min. 3 s. ISBN 0.946589—22—4. Pris 5:75 GBP.

Äntligen är boken här som alla entusiaster av Orthoptera *s.l.* länge har väntat på. Vi som var för unga för att hinna köpa den nu klassiska "Grasshoppers, Crickets and Cockroaches of the British Isles" av D.R. Ragge (1965) vilken senare betingar ett mycket högt pris antikvariatiskt, har länge saknad god litteratur. En viss hjälp fick vi för några år sedan genom Fauna ent. scand. vol. 16 av K.T. Holst (1986), som dock inte blev mer än en bestämningstabell över Orthoptera *s.s.* — och därför något av en besvikelse. Ovan rubricerade bok tar upp Orthoptera *s.l.*, dvs äkta hopprätvingar, tvestjärtar, kackerlackor, vandrande pinnar och en bönsyrsa. Då 24 av våra nordiska arter av Orthoptera *s.s.* är gemensamma med de 32 brittiska arterna är boken av stort intresse för oss.

I bokens inledande del ges en allmän presentation av nomenklatur och klassificering, bl a med uttalsregler för de latinska namnen. En kort historisk exposé från Thomas Moffet "*Theatrum Insectorum*" (1634) till dags dato följer därefter. D.R. Ragge har skrivit om geologisk historik och orthopteroidernas utbredning på de Brittiska öarna. Därefter beskrivs morfologi, livshistoria, utbredning, sånguppvaktning, reproduktionsbeteende, predation och fiender. Råd ges för insamling, preparation och hållandet av olika Orthoptera i fångenskap. Sånginspelning och fotografering är två korta avsnitt författade av J.F. Burton resp R. & C. Foord. Inledningen avslutas med en ordlista omfattande 176 termer och en allmän bibliografi innehållande 20 arbeten.

Den systematiska delen, dvs bokens huvudpart, inleds med en artlista och bestämningstabeller uppdelade på Tettigoniidae, Gryllidae, Tetrigidae, Acrididae, Phasmida, Blattodea och Dermaptera. Därefter följer enskilda artbeskrivningar med uppgifter om latinskt namn, synonymer, engelskt namn, kort beskrivning av morfologin med hänvisning till färgplanscherna och i vissa fall även till detaljillustrationer, vissa måttuppgifter, livshistoria och beteende, sång med hänvisning till ljudkassetten, habitat, utbredning och status med hänvisning till kartor och utbredning utanför de Brittiska öarna. Här ges även inledningsvis en kort beskrivning av högre taxonomisk status. Några tillfälliga gäster tas även upp, t ex Mantodea.

Bokens avslutande del behandlar i stort sett olika typer av biotyper och deras speciella faunasammansättning, Orthoptera som miljöindikatorer, hur djuren och deras livsmiljöer bäst skyddas. I fem appendix presenteras faunan på småöarna utmed Storbritanniens kuster, utbredning fördelat på grevskapen, lämpliga lokaler och deras speciella fauna, artnamn på walesiska, skottska och irländska. Till sist ges en litteraturförteckning omfattande 346 arbeten, med speciellt viktiga arbeten särmarkerade. De 10 färgplanscherna av D. Ovenden är utsökta och visar adulter (de flesta från sidan), ibland båda könen, och i vissa fall även juvenila exemplar.

Kassettbandet innehåller sång av 26 olika arter, ibland av enskilda djur och ibland av ett par hanar som försöker imponera på samma hona. Inspelningarna är av god kvalitet. Orthopterernas sång kommenteras av D.R. Ragge som ger engelskt och latinskt namn, samt eventuell ytterligare information.

Sammanfattningsvis kan sägas att boken är mycket bra och en fullt värdig efterträdare till Ragges bok. Speciellt för vår fauna är den mycket välkommen eftersom Holsts bok inte blev vad man väntat sig. Dock saknar jag sångdiagrammen som Holst faktiskt har. Emellertid har man ju gjort en sångkassett, men det ena borde inte utesluta det andra. Sånginspelningarna är ett ypperligt hjälpmedel för att känna igen arterna i fält. Dock kan man förvänta sig en viss geografisk variation i djurens utseende och sång i Storbritannien och här hemma. I detta fall får man mycket bok och musik för pengarna. Mitt slutomdöme blir att författarna och förlaget bör gratuleras till ett mycket bra arbete. Boken bör finna sin plats på arbetsbordet och/eller i fältpackningen (i bokhyllan samlar den bara damm) hos varje vän av Orthoptera *s.l.*

Ulf Carlberg